

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Амелия Личева, член на Научното жури по конкурс за заемане на академичната длъжност "доцент" по професионално направление 2.1. Филология (Португалска литература)

за хабилитационния труд на гл. ас. д-р Яна Андреева на тема: "Творец и общество в дневниците на португалските писатели от края на XX век"

Уводът на хабилитационния труд на Яна Андреева е нещо повече от въведение към текста, който следва. В него са очертани основните теоретични проблеми, върху които стъпва не просто конкретното изследване, но и които определят говоренето по принцип за дневниковото и автобиографичното писане.

Както е добре известно, интересът към дневниковото и автобиографичното е много голям в края на XX и началото на XXI в. Говорим от една страна за засилено издаване на дневници на писатели и превръщането им в бестселъри, от друга – за активната употреба на тези форми в романовото писане. Включително автори, известни с вкуса си към експеримента, какъвто е Умберто Еко, прибъгват до автобиографичното в някои от по-късните си романи, да кажем, "Тайнственият пламък на кралица Лоана". Тенденцията за заиграване с изповедното е широко застъпена и в самата литература, която охотно използва дневниковата форма, толкова пасваща на азовото писане. Последното обаче не е обект на изследването на Андреева, макар че би било интересно да се види как функционира (ако функционира) дневниковото не само в жанра на дневника, но и в романите на някои от разглежданите писатели, например – Жозе Сарамаго.

И така, уводът, както се спомена, има за цел най-вече да направи кратък преглед на някои основни теоретични постановки за жанра. Като приема, че основополагащи в това отношение са изследванията на Беатрис Дидие и Жан Русе, които "систематизират най-съществените му белези и едновременно с това отбелязват предизвикателствата за дефинирането на

нормативните му характеристики”, Яна Андреева успява да очертае основните акценти в тези теоретични трудове, както и да извлече постановките, които ще са нужни за по-нататъшната ѝ работа – въпросите за функционирането на жанра, за истинността или неистинността на дневниковия дискурс, за крехкия баланс между референциалност и фикционалност, за авторовата интенция при воденето на дневник и пр. Снабдяването на изследването с тази теоретична рамка създава и един по-широк контекст, в който да се впишат вече конкретните наблюдения на Андреева за португалските дневници. Включително, обърнато е внимание и на българската традиция в изследването на разглежданата проблематика, което издава запознатостта на Андреева с един наистина широк набор от теории, които тя разработва и в дисертацията си, но които тук умело обобщава и отново ще го подчертаем – интерпретира с оглед на поставения в хабилитационния труд проблем.

Освен от споменатите теоретични постановки, в трите глави на изследването, носещи заглавията “История и съвременност на дневниковия жанр в Португалия”, “Дневник и творчество” и “Дневник и общество”, Яна Андреева изхожда и от някои по-социокултурни нагласи, а именно – възприемателският хоризонт за жанра, оценката на читателите, както и връзката между творческата реализация на индивида и социалното му битие. Оттук широкото място, което е отделено на общественно-политическите промени в Португалия през 70-те години и връзката им с дневниковото писане, абсорбациите, които се случват между текст и контекст, между факти и фикция.

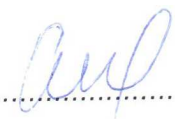
Достойнство на изследването е подробното запознаване с нови за българския контекст имена, доколкото тук много подробно с идеи, а и с цитати от собствените им произведения, са представени непознати или слабо познати за българската публика автори като Жузе Гомеш Ферейра, Вержилиу Ферейра, Наталия Корейа, Луиза Дакоща, Мария Габриела Лянсол, Вашку Граса Мора и др. Като известна слабост в тези представяния можем да посочим създаващото се на места усещане за преразказ, но в

същото време си даваме сметка, че в подобен род работа то, както и прекомерното цитиране, са някак неизбежни.

И най-сетне, интересно сдвояване се наблюдава между очертаната от Андреева склонност на съвременното писане и изобщо на съвременната литературна ситуация към своеобразен позитивизъм (става дума за целия интерес към авторовата личност от страна на читателите) и собствените нагласи на изследването към работа с детайла и с фактите.

Посоченото дотук, както и актуалността на избраната тема и нейната реализация дават основание и убеденост на моята ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА за хабилитационния труд на Яна Андреева по конкурса за заемане на академичната длъжност "доцент" по професионално направление 2.1. Филология, Литература на народите от Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Португалска литература).

21.09.2011 година

Подпис: .....
(доц. д-р Амелия Личева)